

”Du måste vara beredd att tala om sexualitet”

- Jag har hört oändliga berättelser om brister i bemötande och mött många klienter som skickats till mig för att få den ”experthjälp” rörande sexuell läggning, könstillhörighet och sexualitet som ordinarie psykolog/psykoterapeut inte tycker sig ha. Det skriver Gunnel Brander, psykolog och specialist i klinisk sexologi.

Med anledning av Britta Andersens tips i Psykologtidningen nr 8 2010 om att lista sig på Svensk Förening för Sexologis hemsida som behandlare med beredskap att möta klienter med mindre vanlig sexuell läggning samt Teresa Michels och Alexander Rozenthals debattartikel om HBT-kompetens, vill jag ta upp två väsentliga frågor som jag ofta konfronteras med i min dagliga kliniska verksamhet och undervisning inom området sexologi.

Den första handlar om psykologen/psykoterapeuten som ”behandlare”. Det har, menar jag, varit så att under den senaste tioårsperioden har psykologens kompetens som ”behandlare/terapeut” kommit alltmer i skymundan när alltfler yrkeskategorier av de mest skiftande slag har gett sig in på behandlingsområdet. Att vara leg psykolog/leg psykoterapeut är i dag inget som vare sig i folkmun eller hos myndigheter och politiker borgar för kvalitet i det professionella arbetet. Vi har varit så upptagna med den interna diskussionen om vilken grundinställning som är den rätta för psykologer att vi osynliggjort oss själva som resurs i mänskligt ”behandlingsarbete”.

DÅ VI FORTFARANDE tillhör den enda professionen i Sverige som har en gedigen grundutbildning som ger oss kompetens att just möta, vara lyhörda inför och försöka förstå den unika individen så måste vi nu tydliggöra detta inte minst i förhållande till klienternas behov samt inför myndigheter och politiker om vi vill fortsätta att vara aktörer i behandlingsfältet.

Psykologens kunskap är baserad på en förståelse av individen utifrån utvecklings-, personlighetspsykologiska och gruppsykologiska perspektiv samt att ha grundläggande psykoterapeutiskt kunnande som är alldeles unikt och som därför också ger en unik kompetens som inga andra professioner kan jämföra sig med.

Detta måste mycket tydligare förvaltas och ”marknadsföras” i samhället om vi inte helt ska ätas upp av andra professioner som saluför billigare, snabbare och mindre kvalitativa alternativ till ”behandling” än vi kan göra.

Vi måste bli mer synliga med vår profession för att återta vår tidigare så självklara plats som professionella behandlare.

DEN ANDRA FRÅGAN handlar om så kallad HBT-kompetens. Utifrån debattartikeln i Psykologtidningen nr 7 2010 förstår jag det som att man eftersträvar ett professionellt bemötande av individen utifrån sexuell läggning. Något som jag är benägen att hålla med om utifrån min mer än 20-åriga erfarenhet av att möta identifierade HBT-personer och heterosexuella personer i min psykoterapeutiska (såväl som utbildnings-) verksamhet.

Men vad är HBT-kompetens och vad är det som Britta Andersen i sin notis i Psykologtidningen nr 8 benämner ”behandlare med beredskap att möta klienter med mindre vanlig sexuell läggning”? Dessutom kan jag undra vem som avgör vad som är HBT-kompetens/vem som har denna beredskap och vem som inte har den?

Utifrån ovanstående resonemang om psykologens gedigna grundutbildning, menar jag att detta *delvis* handlar om att våga möta varje individ med ett öppet sinne utan förutfattade meningar om vare sig sexuell läggning, könsidentitetsfrågor eller sexualitet samt att låta varje klient definiera sig själva. Det är ju bara klienten/klienterna som har den kompetensen. Vår uppgift som psykologer/psykoterapeuter är inte att definiera klienterna utan att se, bemöta och bekräfta klienterna som dem de upplever sig vara.

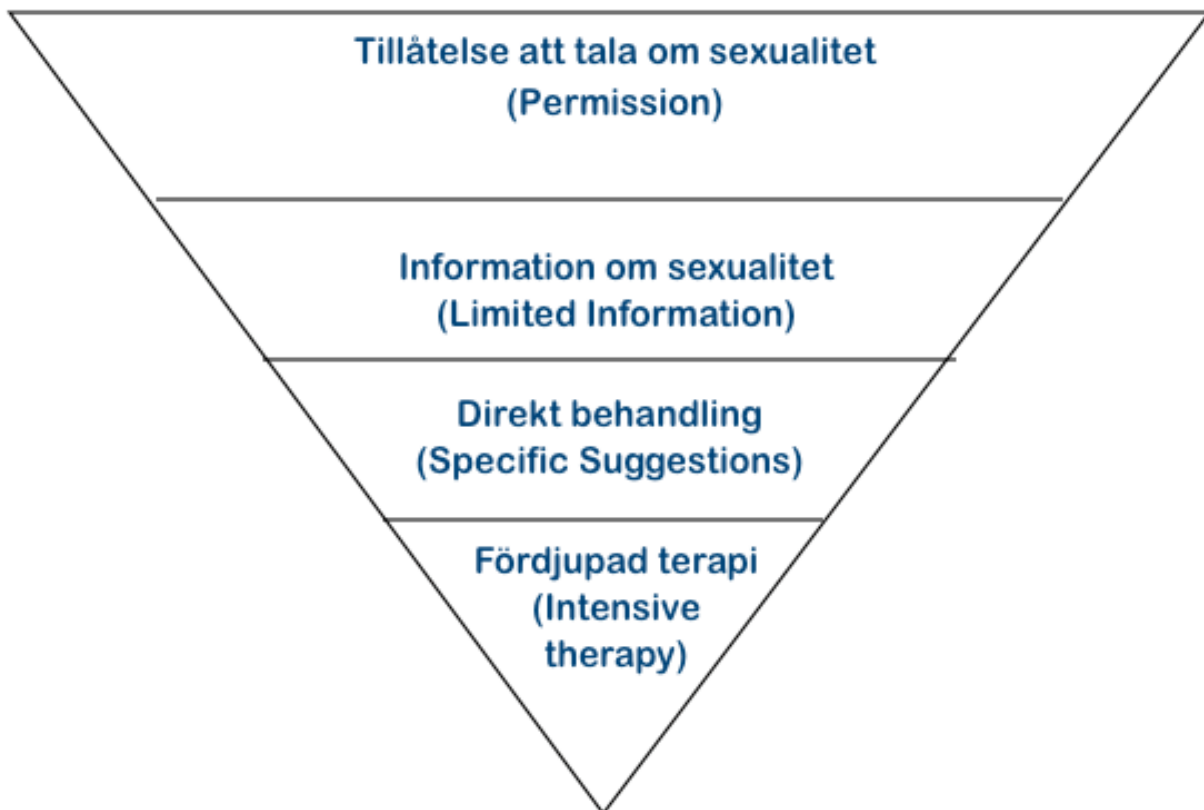
Delvis, menar jag, handlar det om brister i psykologers utbildning när det gäller sexualitet/sexologi. Något som jag läser in i debattartikeln också.

Ett helhetsperspektiv på Självet inbegriper kroppsjälv, könssjälv och sexuellt själv (Krueger D W, 2002) vilket förutsätter att vi som psykologer också måste förhålla oss till dessa aspekter för en förståelse av de individer vi möter.

Jag har sedan 10 år tillbaka också haft fördelen att arbeta med utbildning i sexologi i samarbete med/på Malmö Högskola (numera som anställd adjunkt i klinisk sexologi).

TILLSAMMANS MED några kolleger har jag också av och till undervisat på psykologprogrammet vid Lunds universitet. Den erfarenheten vi har dragit i detta arbete är att studenterna behöver få en utbildning som självklart integrerar sexuella/könsidentitet/sexuell orientering/kroppsliga aspekter av människan och att de bör genomsyra i stort sett alla delkurser på utbildningen. Detta måste vara lika givet som att förhålla sig till andra aspekter av att vara människa.

Jack Annon (1976) var en klinisk psykolog som arbetade under 70-talet med personer med sexuell problematik och han gjorde då en modell för hur vi som professionella kan förhålla oss till sexualitet hos våra klienter i olika sammanhang.

Figur 1 PLISSIT-modellen, Annon J. (1976).

Jag anser att det psykologer behöver för att möta sina klienters sexualitet i ett brett perspektiv är att kunna hantera sexualiteten på nivå 1 och 2 det vill säga att skapa ett klimat som underlättar för både klienterna och behandlaren att ta upp sexualitet i kontakten samt att ha en beredskap för att tala om sexualitet på ett lika självklart sätt som övriga aspekter av människors hälsa och välbefinnande. De ska också ha en grundläggande kunskap kring sexualitet/könsidentitet/sexuell orientering för att kunna möta och bemöta sina klienter utifrån ett helhetsperspektiv.

Nivå 3 och 4 handlar om sexualrådgivning och psykoterapi vilka båda kräver fördjupad sexologisk kunskap för att kunna hantera det.

GUNNEL BRANDER

Psykolog/ psykoterapeut

Specialist i klinisk psykologi

Specialist i klinisk sexologi (aukt Nordic association of clinical sexology NACS)

Sexualterapeutisk mottagning, Skåne

Adjunkt i klinisk sexologi

Hälsa och samhälle, Malmö högskola

Referenser:

Annon, J (1976) *Behavioral Treatment of Sexual Problems*, 2 vols, Harper & Row - Medical Department.

Krueger, D W (2002), *Integrating Body Self and Psychological Self – creating a new story in psychoanalysis and psychotherapy*, Brunner Routledge, New York.

Publicerad 2010-11-11